

Slánská radnice

Informační zpravodaj Městského úřadu Královského města Slaného

Srpen 2004

Číslo 8 / Ročník VII.

ZDARMA

Slovo na úvod

Vážení spoluobčané, milí Slanáci,
o letních měsících se říká, že je to „doba okurková, čas dovolených a lenošení“. Tato přirovnání automaticky navozují pocit, že onen čas se nic neděje, jakoby na šestinu roku byla přerušena veškerá práce. Samozřejmě, že tomu tak není. Právě nyní můžeme zaznamenat velkou vitalitu stavebních prací při úpravách nejruznějších nemovitostí. Aktivita se týká téměř celého města. Stačí se ale jen podívat na jeho střed a bezprostřední okolí. Kolik fasád se renovuje! Někdy u historicky nebo památkově cenných budov. Na Komenského náměstí se objevily v posledních měsících u několika domů. V tuto chvíli se opravují domy v Soukenické, Fričově ulici, za Velvarskou branou, Grand, nový městský úřad na náměstí, budova České spořitelny, začalo se se zástavbou dlouholetého volného prostoru proti tržišti, končí přestavba domova důchodců na Hlaváčkově náměstí, ... Záchrana Hemerkova statku je téměř u konce. Změnou vlastníka se objevila nová naděje u dvou hrůzných „ruin“ nad sběrnou surovin U Brodu. U autobusového nádraží vznikla nová čerpací stanice. Administrativní budova městské nemocnice svítí novotou. „Přežili“ jsme i značnou rozkopanost středu města z důvodu výměny havarijních plynovodů a položení elektrických kabelů. Připojení nové továrny Demagu na energetický zdroj a s tím spojené výkopy přes polovinu města do konce „okurkové sezóny“ také skončí. a tak dále. a je toho ještě více. Například obtížné rekonstrukce prvního domu v bývalých kasárnách a kostelíka v Ovčárech budou dokončeny v průběhu následujících měsíců. Mám velikou radost, že na mnohých těchto přestavbách se podílejí soukromníci. Je třeba ocenit jejich snahu o zkrášlení našeho města. a poděkovat jim. Koneckonců z toho, že si opravují svůj majetek se těšíme všichni. Opravdu je na co se dívat.

Mějte se bezky!

Váš starosta Ivo Rubík

Slánští na návštěvě v bavorském Pegnitz (II.)

Jak jsme vás informovali v minulém čísle, ve dnech 20.–23. května se v bavorském městě Pegnitz konalo setkání „Evropa plus 10“ (podpořené Evropskou komisí), na kterém se setkali hosté z francouzského Guyancourt, skotského Linlithgow a z královského města Slaný.

Slánskou delegaci tvořili Ing. Vladislav Korf (za 3. ZŠ a BC Slaný), Mgr. Alena Tesařová (za Gymnázium Slaný), Mgr. Zdeněk Víšek (za Obchodní akademii Slaný a Společnost Patria), Mgr. Pavel Novák (za Gymnázium Slaný) a místostarosta Ing. Pavel Bartoníček. Po jejich návratu jim redakce položila několik otázek. Zde jsou odpovědi posledních dvou jmenovaných:

Co vás v Pegnitz zaujalo?

Bartoníček: Především elán a zájem lidí sdružených kolem starosty pana Thümmlera a předsedy spolku pro partnerská města pana Heinricha. Tuto skupinu považuji za hnací motor partnerství mezi jednotlivými městy. Při pobytu v rodině manželů Pastyrikových (předek rodu – pan Pastyřík pocházel ze Slaného – z Kynského ulice – a usadil se v Bavorsku již koncem 19. století) jsem si uvědomil, jak důležité je, aby existovali lidé, kteří jsou nejen ochotní u sebe hosty z cizí země ubytovat, ale mají zájem se s nimi podělit i o osobní zkušenosti a zážitky. Zajímavé bylo i setkání s hosty z francouzského Guyancourt a skotského Linlithgow.

pokračování na straně 2

Slánský místostarosta Bartoníček v rozhovoru se skotskými hosty (M. M.)

Slánští na návštěvě v Pegnitz

Novák: Jezdím do Pegnitz již deset let a vždy objevím něco nového. Tentokrát mě zaujal městský běh s velkým množstvím diváků. Město žilo během.

Jak nejlépe by, dle Vašeho názoru, bylo možné stávající partnerství mezi gymnázii ve Slaném a v Pegnitz rozšířit na partnerství mezi oběma městy?

Bartoníček: Základem musí být skupina lidí, kteří by na tomto partnerství měli zájem. Partnerství mezi městy by, dle mého názoru, nemělo být omezeno pouze na občasné návštěvy úředníků či vedení obou radnic, ale mělo by vytvořit opravdu přátelské vztahy mezi některými obyvateli obou měst. Jako nejlepší forma se mi zdají partnerské vazby různých spolků, sportovních oddílů a zájmových organizací. Z toho důvodu považuji naši návštěvu za velmi dobrý začátek – spolu s kolegy Korfem a Víškem jsme navázali různé zajímavé kontakty. Nyní už záleží na zájmu Slaňáků, kteří by tyto kontakty chtěli využít.

Novák: Setkání a spolupráci lidí z různých spolků, sportovních oddílů, divadelních souborů...

Jakou organizační formu považujete pro efektivně fungující partnerství mezi oběma městy za nejlepší?

Bartoníček: Ve všech třech městech – Pegnitz, Guyancourt i Linlithgow – neexistuje jednotný model, podle kterého by byla spolupráce mezi městy organizována a řízena. Základem je však vždy určitý spolek či sdružení pro partnerství mezi městy (tato sdružení jsou ostatně hnacím motorem i v několika českých městech, kde jsem se zajímal o formu spolupráce se zahraničím, kterou zvolili). Vzhledem k dlouholeté výměně mezi naším a pegnitzským gymnáziem bych rád využil především zájmu slán-

ských studentů (současných i bývalých), kteří v Pegnitz byli na dlouhodobějších pobytech a mají jistě k lidem a místu intenzivnější vztah. Požádal jsem proto kolegy z gymnázia o seznam těchto studentů a doufám, že v září bychom mohli uskutečnit první informativní schůzku. Teprve poté, domnívám se, můžeme hledat nejvhodnější organizační formu spolupráce.

Novák: S organizací by mohli být nápomocni naši absolventi, kteří na Gymnáziu v Pegnitz rok studovali. Mají k oběma městům blízko a věřím, že mají i velmi pěkný a vřelý vztah.

Jaké kroky pro partnerství mezi Slaným a Pegnitz jste po svém návratu podnikli?

Bartoníček: Kromě kontaktu se starostou Thümmlerem a panem Heinrichem, se kterými jsem konzultoval některé organizační záležitosti, jsem pomáhal zprostředkovat tréninkový pobyt pegnitzského klubu ledního hokeje v naší VSH, kontakt mezi pegnitzkými sběrateli moto-veteránů a naším Orion klubem Historická vozidla, stejně jako nabídku praxe v pohostinství pro Integrovanou střední školu.

Jako zajímavý kontakt se ukazují i obě další města. Guyancourt by svou blízkostí u Paříže (podobnou se Slaným a Prahou) mohl být vhodným místem pro studentské výměny. Z Linlithgow se objevuje možnost koncertu tradiční skotské hudby příští rok ve Slaném (v případě turné jejich skupiny do Ruska, by mohlo být Slaný jednou z několika zastávek na evropském kontinentu).

Novák: V neděli 18. července odjíždím s našimi studenty na tradiční archeologické vykopávky do Tuchersfeldu. Vykopávky probíhají v objektu Muzea Franckého Švýcarska. a je tu možnost další spolupráce. Ředitel muzea pan Hoffmann se již před lety snažil o navázání spolupráce. Tak snad nyní...
–redakce–

Zprávy ze zasedání Rady a Zastupitelstva města Slaného

36. JEDNÁNÍ RADY MĚSTA – 30. 6. 2004

Z bytových záležitostí rada odsouhlasila prodloužení pronájmu u osmi nájemců, kterým nájemní smlouva vyprší v září 2004, naopak u dvou nájemců bylo odsouhlaseno s prodloužením vyčkat do doby, ve které se zavázali vyrovnat dluhy spojené s pronájmem. Dále bylo schváleno přidělení třech bytů v DPS č. p. 173, Na Sadech a přidělení ubytování v č. p. 392 Evě a Janovi Pokutovým včetně uzavření splátkového kalendáře se jmenovanými na zbytek dluhu do 31. 12. 2004.

Rada města vzala na vědomí informaci o stavu suterénních prostor školy a školního dvora Základní školy Slaný, Komenského náměstí č. p. 618.

Rada města schválila pronájem místnosti č. 3 v č. p. 644 v ulici dr. E. Beneše ve Slaném pro stavební firmu Konstruktiva Branko, a. s., Mikuleckého 1308, Praha 4 na období od 1. 7. 2004 do 12. 11. 2004 (tedy po dobu rekonstrukce objektu České spořitelny).

Rada města dále schválila částku nájemného za pronájem auly v č. p. 1310 na Smetanově náměstí ve Slaném pro rok 2004 – soukromý sektor (podnikatelé, firmy) 500 Kč za hodinu, organizace (školy, školky, organizace pro mládež) 250 Kč za hodinu s tím, že každý pronájem musí být předem projednán s vedením školy.

Rada města Slaného schválila uzavření splátkových kalendářů k pohledávkám, vzniklým z titulu neuhra-

zených plateb, spojených s užíváním bytů v majetku města.

10. ZASEDÁNÍ ZASTUPITELSTVA MĚSTA – 30. 6. 2004

Prvním bodem bylo projednání prodeje bytových domů, nebytových jednotek a garáží z majetku města Slaného do osobního vlastnictví – III. vlna privatizace městského bytového fondu, kdy po zveřejnění záměru prodeje na úřední desce zastupitelstvo prodej schválilo, včetně upravených podmínek, za kterých bude prodej uskutečněn.

Dalším bodem byl návrh pana Bc. Dušáka (předložený spolu s podpisovými archy „petice“) navrhuující revokaci usnesení zastupitelstva ze dne 19. 5. 2004 týkající se III. vlny privatizace bytového fondu, požadující zachování koeficientu 0,22 pro panelové domy a koeficientu 0,35 pro cihlové domy, včetně zachování slev z nabídkové ceny. Tento návrh zastupitelstvo neodsouhlasilo. Další variantou navrženou panem Bc. Dušákem byla opět revokace usnesení zastupitelstva ze dne 19. 5. 2004 a upravení koeficientů na 0,25 pro panelové domy a 0,38 pro cihlové domy, včetně zachování slev z nabídkové ceny a navýšení půjčky do fondu oprav z 15% na 20% (počítá se s koeficientem přepočítané odhadní ceny bytu). Ani tento návrh zastupitelstvo neodsouhlasilo.

K tomuto bodu se vedla obšírná více než dvouhodinová diskuse, v jejímž rámci bylo hlasováno ještě o následujícím návrhu Bc. Dušáka – koeficient 0,4 a přiděl do fondu oprav 0,45 %. Ani tento návrh zastupitelstvo většinou hlasů nepodpořilo.

Dále zastupitelstvo města schválilo většinou hlasů znění obecně závazné vyhlášky č. 1/2004, o místních poplatcích v upraveném znění (jednalo se o technicko-administrativní úpravy vyhlášky).

Zastupitelstvo rozhodlo o rozdělení finančních prostředků pro sportovní a zájmové organizace v souladu s dříve přijatými pravidly, tedy podle předloženého návrhu.

Dále zastupitelstvo schválilo řadu rozpočtových opatření, např. přijetí dotace na knihovnický program pro knihovnu V. Štecha (66 tis. Kč) dotace na projekty programu prevence kriminality (460 tis. Kč), nákup ojetého terénního vozidla OPEL FRONTERA 2,5 TDS pro potřeby MP Slaný (výměna za Škodu Felicia r. v. 1996).

Následovala celá řada majetkových záležitostí, kdy zastupitelstvo neschválilo výkup st. p. č. k. 942/1 o výměře 74 m² zastavěná plocha a nádvoří, st. p. č. k. 942/3 o výměře 29 m² zastavěná plocha a nádvoří, vše v k. ú. Slaný (kousky veřejného prostranství kolem hotelu Atlas) a p. p. č. k. 71/2 o výměře 2073 m² ostatní plocha, p. p. č. k. 71/3 o výměře 2004 m² ostatní plocha, p. p. č. k. 71/4 o výměře 451 m² ostatní plocha, p. p. č. k. 71/5 o výměře 602 m² ostatní plocha, p. p. č. k. 76/4 o výměře 59 528 m² ostatní plocha, vše v k. ú. Otruby (odval z bývalého dolu). Cena požadovaná vlastníkem Východočeskými uhelnými doly st. p. odpovídá ceně odhadní a je 4 536 140 Kč.

Zastupitelstvo neschválilo bezúplatný převod pozemků (svahu a skály) za domy č. p. 481–484 na Pražské ulici, tentokrát od Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových. Naopak zastupitelstvo schválilo odprodej stavební parcely č. k. 97 o výměře 10 m² zastavěná plocha a nádvoří a na odprodej části pozemkové parcely č. k. 190/3 o výměře cca 9 m² ostatní plocha, vše v k. ú. Otruby za kupní cenu 180 Kč/m² (za účelem výstavby komínu u chatky v zahrádkářské kolonii), odprodej části pozemkové parcely č. k. 72/2 o výměře cca 84 m² ostatní plocha, ostatní komunikace v k. ú. Otruby za kupní cenu 180 Kč/m² (příjezdová cesta k nemovitosti č. p. 14, Otruby), výsledek výběrového řízení na odprodej pozemkové parcely č. k. 1717/5 o výměře 677 m² zahrada v k. ú. Slaný (cena 1 351 101 Kč).

Dalším bodem byla žádost o odkoupení pozemkových parcel č. k. 209/1 – louka a č. k. 209/17 – ostatní plocha o celkové výměře cca 2 500 m², obě v k. ú. Dolín, kterou zastupitelstvo neschválilo.

Dalším významným bodem byl návrh na schválení odprodeje pozemkových parcel č. k. 378/2 o výměře 3281m² ovocný sad, části pozemkové parcely č. k. 378/9 o výměře cca 4 000 m² ovocný sad, pozemkové parcely č. k. 378/14 o výměře 2 868 m² zahrada, stavební parcely č. k. 2135 o výměře 120 m² zastavěná plocha, nádvoří a stavební parcely č. k. 2 136 o výměře 53 m² zastavěná plocha, nádvoří vše v k. ú. Slaný za účelem výstavby obchodního centra KAUF LAND společností QINN INVEST, s. r. o., Chomutov. Tento záměr byl zastupitelstvem schválen dle upraveného návrhu, tzn. kupní cena bude 750 Kč/m², společnost provede komplexní rekonstrukci vozovky v Oualové ulici v délce 100 metrů (včetně inženýrských sítí a osvětlení), dále komplexní rekonstrukci vozovky od prodejny PLUS nahoru ke garážím (včetně veřejného osvětlení a kanalizace) a společnost uhradí náklady ve výši 5 mil. Kč bez DPH na investiční akce ve Slaném a 1 mil. Kč bude využit dle schváleného a doporučeného návrhu odborem životního prostředí na obnovu zeleně, popř. jiné veřejně prospěšné akce.

Zastupitelstvo města schválilo většinou hlasů darování drobného dlouhodobého hmotného majetku za 323 963,90 Kč Základní škole Slaný, Politických vězňů 777 (stoly, židle, tabule apod. dodané v rámci rekonstrukce budovy).

Posledními projednávanými body byly otázky úprav územního plánu města v lokalitě Kvíce naproti drůbežárně Těhul, kdy se jedná o změnu využití pozemků ze zemědělské půdy, resp. nízkopodlažního bydlení venkovského typu na využití pro drobnou výrobu, služby, průmyslovou výrobu, výrobní služby, sklady a plochy technických služeb (na žádost nového vlastníka pozemků, který zde hodlá vybudovat areál s výrobní a skladovou halou).

Ing. Petr Kolačkovský, tajemník

Seznam míst pro přistavení kontejnerů na II. pololetí roku 2004

Vážení občané Pomalu končí léto a každý z nás jistě bude doma uklízet a vyřazovat nepotřebné věci, které již dosloužily nebo byly nahrazeny novými. Technické služby budou zajišťovat odvoz objemného komunálního odpadu. Kontejnery budou rozmístěny na obvyklých místech. Nově je přidán kontejner v ulici Na Chmelnici. Přehled a datum umístění je uveden v příložené tabulce. Kontejnery jsou určeny pro objemný odpad.

Nepatří tam nebezpečný odpad jako: *akumulátory, vyjeté oleje, různé bořlaviny, zbytky barev a odpady obdobného charakteru*. Odvoz a likvidace nebezpečných odpadů bude zajištěna mobilním sběrem v termínech, o kterých budete informováni. Prosím, respektujte objem kontejnerů a nepřepĺňujte je.

Ing. Jiří Kučera, Technické služby, spol. s r. o.

STANOVIŠTĚ	DATUM PŘISTAVENÍ		
Na Dolíkách – křižovatka	6. 9.	20. 9.	1. 11.
Petra Hrubého – Arbesova	6. 9.	20. 9.	1. 11.
Jungmannova – Dražkovická	6. 9.	20. 9.	1. 11.
Na Chmelnici	6. 9.	20. 9.	1. 11.
Gagarinova	7. 9.	21. 9.	2. 11.
Ráj – pod prodejnou	7. 9.	21. 9.	2. 11.

Mírová – u kotelny	7. 9.	21. 09.	2. 11.
sídlíště ČKD – Smetáčkova	7. 9.	21. 09.	2. 11.
Jiráskova	13. 9.	4. 10.	8. 11.
U čistírny	13. 9.	4. 10.	8. 11.
Všehlušická – parkoviště	13. 9.	4. 10.	8. 11.
Okružní	13. 9.	4. 10.	8. 11.
Vepřkova	14. 9.	5. 10.	9. 11.
U Klášteřa	14. 9.	5. 10.	9. 11.
Lázeňská – Havířská	14. 9.	5. 10.	9. 11.
Plynárenská – pod Pánkem	14. 9.	5. 10.	9. 11.
Otruby	17. 9.	—	12. 11.
Lotouš	17. 9.	—	12. 11.
Želečnice	17. 9.	—	12. 11.
Dolín	17. 9.	—	12. 11.
Trpoměchy	17. 9.	—	12. 11.
Kvíček – pod Sportexem	24. 9.	—	19. 11.
Kvíc – u zastávky	24. 9.	—	19. 11.
Netovice	24. 9.	—	19. 11.
Kvíc – K. Kernerova	24. 9.	—	19. 11.

Kontejnery budou přistaveny na stanoviště vždy ve 14 hodin a odvoz bude proveden v následující den dopoledne, případně v pondělí ráno.

Slánští purkmistrové a starostové 1850–1945 (VIII. část)

Jaroslav Jan Pála (1940–1944)

Jednou z nejvýznamnějších, ale po roce 1945 také nejvíce zamlčovanou osobností Slaného byl zakladatel firmy evropské proslulosti Palaba a slánský starosta z doby protektorátu Jaroslav Jan Pála, jehož jednání v době heydrichiády 1942 tak tragicky ovlivnilo osudy mnoha českých rodin.

Objektivní historické zhodnocení této nepochybně rozporuplné postavy je proto zvláště ve Slaném problémem velmi složitým a citlivým. Význam Pálovy osobnosti byl po celá desetiletí historiky a publicisty zamlčován, obcházen či jednostranně interpretován. V letech 1948–1989 komunistická publicistika připomínala s určitým politickým a třídním podtextem pouze Pálovo selhání v době okupace jako příklad chování příslušníka kolaborující české buržoasie. Při hodnocení veřejného působení Jaroslava Pály je ale nutno se vyhnout i přístupu opačnému, jenž by zdůrazňoval pouze zásluhy Jaroslava Pály o rozvoj Slaného, bez připomenutí stinných momentů jeho života.

Jistý přelom v odtabuizování tohoto citlivého tématu slánské, ale i české minulosti představuje publikace Milana Stompfeho Světlo a síla (1994), která velmi podrobně mapuje vývoj Palaby i životní osudy jejího zakladatele až do začátku druhé světové války. Příslíbený druhý díl této knihy, který měl zachytit vývoj Pálovy továrny po roce 1939, již bohužel vydán nebyl. Jiný možný zdroj informací o Pálově životě – sborník národ-

ně obranného charakteru Dvacet o Pálovi, vydaný u příležitosti jeho šedesátin roku 1942, do kterého přispěli i dramatik Václav Štech, spisovatel Karel Scheinpflug a bývalý ministr Hugo Vavrečka, děd tehdy šestiletého Václava Havla, je dnes pouze obtížně dostupný.

Jaroslav Jan Pála se narodil 27. 9. 1882 v Přelíci u Slaného jako druhorozený syn v rodině hostinského Václava Pály, který provozoval svoji živnost postupně v Bysni, v Bakově a ve Kvíčku. Jeho restaurace ve Kvíčku ale koncem osmdesátých let 19. století zkrachovala a Václav Pála se přestěhoval se svou rodinou do Slaného, kde přijal místo dělníka v závodě Bolzano Tedesco.

Ve Slaném – v tehdejší činžovní zástavbě v místech dnešní hvězdicové kotelny – mladý Jaroslav Pála prožil ve velmi stísněných poměrech dosti neradostné, téměř hladové dětství. Pro dokreslení obtížné hmotné situace Pálovy rodiny je možno uvést i příslušnou citaci z poválečných protokolů: Bydleli jsme ve vlhkém, nezdravém bytě, který jedině nám byl pronajat, že ho nikdo nechtěl. Matka byla jemné, citlivé povahy a těžko snášela naše bídné živoření. Jednou, jata zoufalstvím a nutností nás hladové krky nasytiti, odcizila u jednoho obchodníka něco chleba a byla přistižena. Byla za to odsouzena na 24 hodin do vězení. Byla to pro ni rána, ze které se již nevzpamatovala. Upadla do trudnomyslnosti a skončila svůj život v ústavě pro duševně choré. Tyto zážitky z dětství a dospívání Jaroslava Pálu výrazně ovlivnily a staly se

hlavní motivací jeho snahy po společenském a ekonomickém vzestupu.

Obecnou a měšťanskou školu Jaroslav Pála navštěvoval ve Slaném, jedním z jeho učitelů byl i pozdější spisovatel a dramatik Václav Štech. Kolem roku 1900 vstupuje Jaroslav Pála do „Omladiny“ – tehdejšího sociálně demokratického spolku mládeže ve Slaném. Po vyučení zámečnickem ve slánské Bolzance (později ČKD) odchází tříadvacetiletý Pála roku 1905 do Německa, kde se zásluhou své houževnatosti i přirozených schopností postupně vypracoval roku 1919 až na spolumajitele prosperující hamburské chemické továrny Hamburger Batterienfabrik, která zaměstnávala téměř čtyři sta pracovníků.

Kromě podnikatelské činnosti věnoval pozornost také nejrůznějším laboratorním výzkumům a objevům, které byly i patentovány. Jaroslav Pála jako předseda českého krajanského spolku Svornost v této době rovněž výrazně podporoval společenský a kulturní život početně dosti malé české menšiny v severozápadním Německu.

Za pobytu v Německu se Jaroslav Pála roku 1906 oženil s dcerou svého mistra Elisabeth Dienstetovou (1880–1946). Již následujícího roku se manželům Pálovým narodil syn Rudolf (1907–1980) a později i dcera Anna (1911–1996), která však byla v důsledku dětské mozkové obrny trvale invalidní.

Po vzniku Československé republiky se Jaroslav Pála 1. 9. 1919 spolupodílel na založení firmy Pála a spol., továrna elektrických článků a baterií ve Slaném. Přímé řízení podniku převzal Jaroslav Pála ovšem až poté, co se roku 1924 s rodinou trvale přestěhoval z Hamburku do Slaného. O rok později byl postaven na slánském Pražském předměstí nový závod Pálovy firmy, která se po překonání prvotních potíží začala ve druhé polovině dvacátých let úspěšně rozvíjet. Hlavním výrobním sortimentem Palaby či Pálovky, jak znělo její hovorové pojmenování, byly baterie pro kapesní svítilny a radiopřijímače, později i akumulátory pro automobily a motocykly.

Pálova společnost, která bez sociálních konfliktů překonala i ekonomickou krizi let třicátých, hospodářsky expandovala do řady evropských zemí, například do Maďarska, Německa a Velké Británie. Pro zajímavost je možno uvést i skutečnost, že značná část účastníků nezdařené Nobileho výpravy k severnímu pólu roku 1928 byla zachráněna i díky činnosti radiové stanice, jež byla napájena bateriemi slánské Palaby.

Podnikatelská činnost Jaroslava Pály v letech 1919–1939 výrazně přispěla k ekonomickému růstu Slánska a Palaba se zasloužila o zviditelnění Slaného nejen v Československu, ale též v Evropě i ve světě. Toto dvacetileté období Pálova života si proto zaslouží nesporné uznání a ocenění.

Po demisi starosty Karla Vetry v březnu 1940 byl Jaroslav Pála jako respektovaná společenská autorita 25. 4. 1940 zvolen městským zastupitelstvem novým slánským starostou, když získal důvěru třiatřiceti z třiceti šesti přítomných zastupitelů. Ještě před svým nástupem do úřadu starosty předložil slánské veřejnosti 1. 9. 1939 propracovaný, ale vlivem válečných událostí většinou

již nerealizovaný program rozvoje města „Lepší Slaný“, který zahrnoval vybudování sportovního stadionu, hudebního pavilonu, nové plovárny i přírodního divadla a rozhledny na Slánské hoře. Město také navštívil 14. 5. 1941 i protektorátní prezident Emil Hácha. V průběhu roku 1941 ve Slaném pod patronací starosty Pály probíhaly v národním a vlasteneckém duchu oslavy 100. výročí narození Antonína Dvořáka, které vyvrcholily 7. 9. 1941 odhalením skladatelovy busty v parku před hudební školou. Protektorátní realita měla ovšem svou odvrácenou, často velmi krutou podobu. I ve Slaném zatýkalo gestapo odpůrce nacismu, za války také zahynulo 82 slánských občanů židovského původu, kteří

Starosta Jaroslav Jan Pála

foto: archiv muzea

byli v únoru 1942 deportováni ze Slaného do Terezína a později do vyhlazovacích koncentračních táborů. Těmto deportacím starosta Pála nijak zabránit nemohl.

Osudový zlom v životě starosty Pály ale nastal počátkem června 1942, tedy v době, kdy nacisté v odvetu za atentát na Heydricha popravili již stovky českých vlastenců, mezi nimi i tři rodinné příslušníky slánského rodáka Karla Svobody (1912–1982), rotného naší armády ve Velké Británii, jenž byl na podzim 1941 v Anglii v rámci připravovaného výsadku Anthropoid společně s Jozefem Gabčíkem zapojen do příprav Heydrichovy likvidace, ale pro zranění byl z výcviku vyřazen a nahrazen Janem Kubišem, který atentát 27. 5. 1942 vykonal.

Na přelomu května a června 1942 se protektorátem šířila dosud nepoznaná psychóza hrůzy, objevovaly se

i informace o záměru nacistů popravít deset tisíc předních českých osobností či dokonce provést decimaci národa. V této atmosféře strachu se začal ve Slaném odvíjet tragický příběh, doprovázený neuvěřitelnou souhrou nešťastných náhod, na jehož konci bylo 339 zavražděných, umučených a trvale nezvěstných občanů Lidic, přičemž zvláště tragický byl osud 82 odvečených dětí.

Dne 3. 6. 1942 byl na adresu slánské Palaby doručen dopis soukromého charakteru, určený nepřítomné dělnici Anně Maruščákové, ve kterém stálo: Drahá Aničko, promiň, že Ti píši tak pozdě, a snad mne pochopíš, neboť víš, že mám mnoho práce a starostí. Co jsem chtěl udělat, tak jsem udělal. Onoho osudného dne jsem spal někde na Čabárně. Jsem zdrav. Na shledanou tento týden a pak se již nevidíme. Milan.

Oním Milanem byl, jak se později ukázalo, zaměstnanec kladenských železáren Václav Říha, tříadvacetiletý ženatý muž, který tajemně stylizovaným dopisem chtěl ukončit nelegitimní partnerský vztah s devatenáctiletou dělnicí Annou Maruščákovou. Továrník Pála, jenž obdržel dopis od svých podřízených již otevřený, podle svých poválečných výpovědí považoval tento list za možnou provokaci ze strany německé konkurence a předal jej, z důvodů spíše alibistických než vyloženě udavačských, slánskému četnictvu. Německé represivní síly za okupace často využívaly podobných provokací k zastrašení českých občanů.

Jaroslav Pála jednal patrně v jistých obavách o život svůj, případně celé své rodiny. Sám Pála své počínání zdůvodňoval v roce 1947 takto: Po přečtení dopisu jsem nevěřil, že by šlo o skutečný dopis milostný. Již to, že dopis byl psán na stroji, stačilo, že jde o nějakou nástrahu ze strany konkurence... Jen proto, abych se kryl proti případným zákrokům proti mně a proti mé rodině proto, že jsem dopis zatajil neb neučinil o něm hlášení úřadům německým, rozhodl jsem se jej předati českému četnictvu... Že se dopis dostal až na gestapo, dozvěděl jsem se teprve po národní revoluci. Neměl jsem v úmyslu kohokoliv udávat, tím méně pachatele atentátu na Heydricha... At již Pálovým slovům věříme či nikoliv, jeho jednání onoho 3. 6. 1942 představuje závažný morální problém, neboť svým činem ohrozil bezpečnost neznámého pisatele a hlavně adresátky tohoto dopisu Anny Maruščákové, čehož si musel být nepochybně vědom. Rovněž tak Pálovo údajné přesvědčení, že protektorátní četnictvo – za tehdejší vyhocené situace – nebude s tímto dopisem dále již nic podnikat, bylo dosti iluzorní.

Tento nešťastný dopis byl předán slánskými četníky kladenskému gestapu, které během několika dní vykonstruovalo na základě dosti nejasných výpovědí zatčeného Václava Říhy údajnou spojitost některých lidických občanů s atentátem na Heydricha, což si nacisté vzali jako záminku k vypálení Lidic 10. 6. 1942. Tragický byl i osud Anny Maruščákové a Václava Říhy, kteří byli po předchozím věznění v Terezíně jako nepohodlní svědkové 24. 10. 1942 zavražděni v Mauthausenu.

Ale at již Pálovo počínání v červnu 1942 považujeme za nestatečné či alibistické, je nutno zdůraznit, že vyhla-

zení Lidic nebylo zločinem Jaroslava Pály, nýbrž zločinem nacistických okupantů. Morální spoluodpovědnost Jaroslava Pály za smrt Anny Maruščákové však přehlížet nelze. Spoluodpovědnost padá ale i na Václava Říhu, který v tehdejších napjatých dnech naprosto lehkomyšlně napsal onen dopis tak mnohoznačného vyznění, aniž uvažoval o možných dopadech a následcích.

Starosta Pála ale navzdory některým svým veřejným projevům proněmecké lojality též po dobu války finančně podporoval rodiny slánských občanů vězněných gestapem. Možná i proto postupně ztrácel důvěru německé okupační moci a 24. 1. 1944 byl starostenského úřadu zbaven. Rozpuštěné slánské zastupitelstvo bylo 1. 2. 1944 nahrazeno obecní správní komisí v čele s Josefem Fialou, dosavadním prvním náměstkem starosty Pály. Činnost této komise trvala do 13. 4. 1945.

Po vypuknutí květnového povstání byl Jaroslav Pála 6. 5. 1945 ve Slaném společně se svým synem Rudolfem zatčen a 2. 5. 1947 byl Mimořádným lidovým soudem v Praze na základě retribučního dekretu č. 16/1945 odsouzen na doživotí. Tento rozsudek byl roku 1955 změněn na pětadvacetiletý žalář. Trest si psychicky a fyzicky zlomenný Pála odpykával ve věznicích na Borech, v Leopoldově a v Ilavě. Jeho zdravotní stav se postupně zhoršoval, lékařská zpráva ze dne 6. 11. 1962 dokonce konstatovala u Jaroslava Pály hluchotu a slepotu. Osmdesátiletý Pála zemřel 9. 3. 1963 v ilavské věznici jako zcela nemožoucí stařec. Žádosti Jaroslava Pály i jeho dcery Anny o předčasné propuštění byly opakovaně zamítány.

Urna s popelem Jaroslava Pály je uložena v neoznačeném rodinném hrobě v první části slánských hřbitovů.

Zdeněk Víšek

Vážení čtenáři Slánské radnice, neradostným čtením o osudu Jaroslava Pály končí náš historický seriál, který mapoval působení patnácti slánských purkmistrů či starostů v letech 1850 – 1945. Jména, tváře a životní osudy těchto dávných představitelů Slaného většinou již zapadly v zapomnění, ale výsledky jejich práce jsou stále zřetelnou součástí naší přítomnosti. Zaslouhují si proto naše připomenutí, ocenění i kritické zhodnocení.

– redakce –

*Slánské komorní sdružení a Slánský žestový soubor
vás zvou na poslední*

PŮLNOČNÍ KONCERT PŘI SVÍČKÁCH

*Kostel sv. Jakuba v Lidicích u Slaného
pátek 3. září 2004
ve 24 hodin*

I v naší porodnici je možné darovat pupečnickovou krev

Gynekologicko-porodnické oddělení Městské nemocnice Slaný je spolupracujícím pracovištěm neziskového projektu Banka pupečnickové krve ČR.

Možná ne všichni vědí, že i u nás mají maminky připravující se na porod možnost rozhodnout se k anonymnímu a bezplatnému dárcovství pupečnickové krve pod dozorem vyškoleného personálu a lékařů, a přispět tak do registru dárců této životadárné tekutiny. Pupečnicková krev je totiž, podobně jako kostní dřeň, bohatá na buňky zajišťující krvetvorbu a je používána k transplantacím a léčbě nádorových onemocnění (například leukémie), či vrozených poruch imunity a metabolismu. Její výhodou je zcela bezbolestný odběr a tzv. imunitní nezralost, která slibuje méně potransplantačních komplikací, a tím i použití u pacientů, pro které není možné najít sto procentně vhodného dárce. Nevýhodou je relativně malé množství této krve (odebírá se z pupečnickové šňůry těsně po jejím odstřížení po porodu miminka), což ji zatím předurčuje k transplantacím výhradně dětských pacientů. Ve fázi výzkumu je efektivní množení těchto buněk a možná i jejich využití pro dospělé pacienty.

Čím více štěpů pupečnickové krve, tím více šancí pro nemocné děti.

Cílem neziskového projektu Banka pupečnickové krve ČR, který vznikl pod záštitou Ústavu hematologie a krevní transfuze v roce 1996, je kromě zajištění samotného odběru také kompletní vyšetření odebraného štěpu, zamražení a uložení ve speciální kryobance v kontejnerech s tekutým dusíkem při teplotě – 196°C. Základní údaje o vyšetřených štěpech jsou po půlroční karanténě (která vyloučí všechna virologická rizika) poskytnuty Českému registru dárců kostní dřeně v IKEM, který informace vloží do databáze napojené na mezinárodní registr. Štěp tak může být vybrán podle přísných kritérií k transplantaci kdekoliv na světě. V současné době čeká v Bance pupečnickové krve ČR na svého příjemce 1047 zamražených štěpů pupečnickové krve a podobné množství je zatím v karanténě nebo v různé fázi přípravy k předání do registru. Aby bylo opravdu „z čeho vybírat“, bylo by však potřeba množství mnohem větší. Problémem jsou – jak jinak – peníze.

Odběr pupečnickové krve ani její použití nemocným nevyžaduje žádnou finanční účast dárce ani příjemce. Neziskový projekt Banka pupečnickové krve ČR je tak plně odkázán na podporu sponzorů a masovému připojení dalších porodnic brání z největší části finanční důvody. Náklady na provoz a dopravu jsou velmi vysoké (pro zajímavost – jeden vak na odběr pupečnickové krve stojí 850 korun, další a mnohem významnější náklady pak představují nutná vyšetření, skladování, tisk odběrových formulářů atd.). Je na nás všech, zda se podaří tento pro-

jekt rozšířit do co největšího množství porodnic a zvýšit tak šanci na uzdravení nemocných, pro které je zpravidla transplantace šancí poslední...

VÍTE, ŽE...

– Samotný odběr pupečnickové krve je zcela bezpečný pro matku a dítě a není nijak zatěžující ani bolestivý. Provádí se ještě před přirozeným vypuzením placenty z těla matky a trvá pouhých 3–5 minut.

– Darování pupečnickové krve znamená pro maminku vyplnění jednoho dotazníku v jedné z porodnic spolupracujících na projektu Banka pupečnickové krve ČR a svolení s odběrem krve v době porodu a 6 měsíců po porodu pro uskutečnění virologického vyšetření.

– K dárcovství pupečnickové krve se maminka může rozhodnout až na porodním sále.

– Do současnosti bylo v České republice s využitím štěpů z domácí Banky pupečnickové krve ČR i ze světových registrů provedeno celkem 12 transplantací, což je na naši malou zemi poměrně velký úspěch.

Do projektu Banka pupečnickové krve ČR je v současné době zapojeno 16 spolupracujících porodnic v téměř všech krajích ČR (a v jedné jsou další čtyři) a dvě zpracovatelská centra. Jejich adresy a mnoho dalších informací vztahujících se k tématu naleznete na adrese www.bpk.cz.

Kontakt:

Banka pupečnickové krve ČR
Ústav hematologie a krevní transfuze
U nemocnice 1, Praha 2, 128 20

Vedoucí projektu

MUDr. Petr Kobylka, CSc.

Koordinátoři projektu

MUDr. Ivan Fales, MUDr. Šárka Vodvářková,
RNDr. Šimona Matějčková
telefon: 224 436 058

Komunikace s veřejností

Jana Jahodová
telefon: 605 553 430, e-mail: cryo@uhkt.cz

Banku pupečnickové krve ČR podporuje Nadační fond Umbilicus a jeho prostřednictvím můžete dobré věci přispět i vy. Číslo účtu: 13658389/0800.

Proč z nebe padají hvězdy?

To je jedna ze zásadních otázek, které nás napadají, když se nám poštěstí zahlédnout na noční obloze krátký světelný úkaz. Říkáme, že jsme viděli padat hvězdu. Ale je vůbec možné, abychom pozorovali padat hvězdu z nebeské klenby? Padají hvězdy směrem k zemi? Vždyť hvězdy jsou obrovské koule žhavých plynů podobné našemu Slunci ve vzdálenostech několika stovek světelných let. A že by si vzdálené hvězdy vybraly pro srážku zrovna naši planetu z celého rozlehlého prostoru naší galaxie, je představa dost nepravděpodobná. Navíc tato představa odporuje základním principům klasické fyziky. Hvězdy nikam nepadají ani nelétají, mají nesrovnatelně vyšší hmotnost vzhledem k planetám, navíc jsou to poměrně stabilní tělesa. Často právě proto nazýváme hvězdy stálicemi.

Tedy na tvrzení, že jsme viděli padat hvězdu, bude něco zavádějícího. Světelné úkazy, které pozorujeme, vznikají průnikem meteorických těles nejčastěji o velikosti několika milimetrů, výjimečně metrů, zemskou atmosférou. Tělesa se do atmosféry dostávají velkou rychlostí ($10\text{--}5\text{ km/s}^{-1}$) a ve výšce od 80–130 km shoří, přičemž pozorovatel vidí zdánlivě „padat hvězdu“. Světelný úkaz vzniká tak, že se podél dráhy meteorického tělesa ovzduším vytváří vysokou teplotou válec ionizovaného plynu, který září rekombinací (volně vázaným přechodem) atomů. Jedná se o zachycování volných elektronů kladným iontem a přitom se vyzařují fotony záření, které pozorujeme. Tomuto záření říkáme meteorická stopa.

Meteorická tělesa pocházejí nejčastěji z komet a pohybují se ve sluneční soustavě po příbuzných drahách jako komety, od kterých se v minulosti oddělily. Meteorická tělesa se shlukují a křížují vysokou rychlostí dráhy planet, včetně naší Země, a občas do ní narazí. Pokud se naše planeta střetne s rojem meteorických těles, pozorujeme zdánlivé vylétávání meteorů z jednoho místa na obloze. Tomuto místu říkáme radiant. Meteorické roje nazýváme podle toho, v jaké části oblohy se nachází radiant. Vzhledem k tomu, že je obloha vyhrazena souhvězdím, jmenují se Lyridy, Leonidy, Drakonidy, Orionidy, Perseidy apod. Posledně jmenovaný roj Perseidů je vždy aktivní v polovině srpna. Proto meteory roje Perseidů často nazýváme jako Slzy svatého Vavřince. V tomto období se naše Země na své dráze kolem Slunce pravidelně střetává s bohatým rojem částic, jenž pochází z komety Swift-Tuttle.

Jestliže budete chtít i letos sledovat bohatý roj léta vic (meteorů), tak nejvýhodnější doba bude 12. srpna nad ránem, kdy pozorování nebude rušit svit Měsíce. Frekvence meteorů by měla být v tomto okamžiku nejvyšší. Kdyby nám ten den nepřálo počasí, můžeme některé Perseidy vyhlížet ještě několik nocí po předpokládaném maximu. Proto, abyste si dokonale vychutnali ne-

všední úkaz, musíme zvolit vhodné pozorovací stanoviště, tak by nás nerušilo všudypřítomné pouliční osvětlení. Jestliže naleznete tmavé pozorovací stanoviště, mohli byste během jedné hodiny spatřit až několik desítek Perseid! Pro pozorování je nevhodné používat astronomických dalekohledů, protože pád meteoritu je neočekávaný a rychlý světelný úkaz. Zorné pole dalekohledů bývá, až na výjimky, velmi malé na to, abyste spatřili náhodně letící meteor, a proto ideálním způsobem jak provádět vizuální pozorování je sledovat oblohu pouhým okem. Přejeme Vám jasnou oblohu a pěkný výhled.

Renáta Benešová, Městská hvězdárna

Městská hvězdárna je v srpnu pro veřejnost otevřena: středa, čtvrtek, pátek a sobota od 21 do 23 hodin.

Prohlídky hvězdárny se konají vždy ve třicetiminutových intervalech.

Telefon: 312 525 730, e-mail: hvezdarna@volny.cz, <http://www.volny.cz/hvezdarna>

Nadějně vyhlídky?

Kdo z nás by nechtěl vědět, co ho v nejbližších dnech, týdnech a měsících čeká, čemu se bezpodmínečně nevyhne, co ho naopak v budoucnu potěší. Kdo by z nás nechtěl vědět, jaké problémy bude lidstvo řešit za následujících sto let? Jak daleko a jakými prostředky bude člověk schopný bádát ve vzdáleném vesmíru, když v současnosti ohmatává pomocí robotů planety sluneční soustavy? Jaké jsou naše šance na přežití při pádu velkého asteroidu? Jak se budeme vyrovnávat s globálními klimatickými změnami na Zemi. Tyto a další futuristické otázky nás napadají v době, kdy seriózní věda nám nedokáže ani spolehlivě říci, zda se můžeme těšit na pěkné počasí během příštího víkendu. Můžeme si dovolit předpovědět budoucnost na několik miliard roků dopředu? Paradoxem ovšem zůstává, že dnes umíme přesně definovat a popsat vývoj hvězd ve vesmíru s větší přesností, nežli okamžik, kdy přijede další autobus, který nás doveze včas do zaměstnání. Předpovídání budoucnosti bylo vždy doménou astrologů, šamanů, kartárek či vědem s křišťálovou koulí. Zkusme se do budoucnosti nyní podívat očima seriózní vědy, která pracuje s ověřenými poznatky. Snad někdy v budoucnosti se o správnosti našich předpovědí přesvědčí lidé, nebo jiné bytosti žijící v tomto odlehklém koutu vesmíru.

Země – křehký klenot

Stále častěji se dozvídáme z tisku a televize o hrozcích katastrofách z vesmíru, které mohou naši planetu zničit. V současnosti nepopulárnější se stává srážka s nebeským tělesem, kometou či asteroidem. Ovšem zcela na periférii zájmu široké veřejnosti se ocitají problémy přírodních katastrof. Připomeňme si jen, jak mohutná

energie dřímá pod povrchem Země. Ještě máme všichni v živé paměti íránské zemětřesení na přelomu roku o síle 6,5 RichtEROVY stupnice, které si vyžádalo šest tisíc obětí a čtyřicet tisíc zraněných. Vědci připomínají, že podobně jako i v minulosti se Země může chovat nevypočitatelně, mohou nás čekat mohutná zemětřesení, obří lávové výlevy, tak jak tomu bylo na Zemi před dvěma sty miliony lety. Archeologové se nyní zabývají problematikou přizpůsobení člověka klimatickým změnám, jež umožnily jeho přežití. Zabývají se podněty, které vedly naše předky k ničení svého životního prostředí, jež vedlo vždy k jejich přestěhování. Možná že z prehistorických dob pramení právě náš vrozený nezájem o životní prostředí. Stává se již zaběhlou formulí, že lidstvo si nepřipouští možnost svého vyhynutí. Snad je to naše neoddělitelná součást, kterou si takto přinášíme z minulosti. Pokud se naše myšlení výrazným způsobem nezmění, čeká nás asi za padesát let globální změny vyvolané oteplováním planety. Běžná voda se stane nedostatkovou a podmínky pro život se výrazně zhorší. V současnosti můžeme sledovat, že oblastí sužující nadměrné sucho přibývá. Za sto let se podmínky na Zemi díky znečištění a globálnímu oteplení natolik ztíží, že se pro člověka výrazně změní podmínky pro přežití. Pět set let nás dělí od začátku doby ledové, kdy se celá Evropa ponoří do bílého příkrovu ledu. Pokud se nezmění směr GOLFSKÉHO proudění, může se zaledňování Evropy oddálit na několik století. Konečnému zalednění však nezabrání ani GOLFSKÝ proud. V horizontu deseti tisíc let nás čeká kulminace doby ledové, kdy budou lidé přežívat ve skupinách jedinců, jestliže se do té doby nenajde jiný způsob, jak se s tímto klimatickým extrémem vyrovnat. Až za deset milionů let budou podmínky pro život na Zemi snad snesitelnější, avšak nejsme si nyní jisti, zda-li člověka v takto vzdálené budoucnosti nenahradí jiné formy života. Je jisté, že v tomto příznivějším klimatickém období vznikne celá řada nových druhů organismů. Jestliže mezi nimi bude chybět člověk, nahradí ho jiný druh inteligentních savců. Za sto milionů let se výrazně změní tvář podoby dnešních kontinentů. Tektonické změny sblíží všechny kontinentální desky do superkontinentu. Za dvě stě padesát milionů let zvyšující se teplota na zemském povrchu pravděpodobně povede k vyhubení většiny živočišných druhů. O další čtvrt miliardu let později se Země vlivem zhoršujících se životních podmínek stane planetou mikroorganismů. Vyšší formy života nebudou mít šanci na přežití. Za miliardu roků Slunce svým zářivým výkonem zničí veškeré formy života a jejich prostředí, tedy hydrosféru a atmosféru.

Ze Země, modrého klenotu v hlubinách vesmíru, se stane vyprahlá kamenitá poušť bez sebemenších známek života. V horizontu čtyř miliard let Slunce vyroste do stádia červeného obra, pohltí všechny vnější planety sluneční soustavy a Zemi rozmetá v oblak žhavé plazmy o teplotě 6 000° Celsia. Slunce se za další dvě miliardy roků zhroutlí pod vlivem gravitace do útvaru, kterému říkáme bílý trpaslík a stane se tak naprosto bezvýznamnou hvězdou, která bude dohasínat ještě po dlouhé miliardy roků.

Budoucnost vesmíru

Co se odehraje ve vesmíru pro nás v té nepředstavitelně vzdálené budoucnosti? Toto je jeden z nejobtížnějších úkolů dnešní astronomie. Za odpovědí se musíme vypravit naopak zpět do minulosti, do období raného a horkého vesmíru, tedy asi čtrnáct miliard let zpět. V té době se vesmír začal jako malý, hustý a horký rozpínat. Vesmír byl zpočátku neprůhledný a opticky průhledným se stal až oddělením záření od hmoty na konci zářivé éry, tedy asi 400 000 let po velké třesku. V důsledku toho vzniká elektromagnetické záření nazývané reliktní o současné teplotě 2,73 Kelvinu. Objev reliktního záření se tak stal nezvratným důkazem toho, jak se vesmír vyvíjel v období rané fáze. To, jakou podobu bude mít vesmír a jakým způsobem se bude dále rozpínat, nám prozradí geometrie prostoru. Geometrie prostoru přímo závisí na průměrné hustotě vesmíru. Gravitační působení hmoty ve vesmíru může totiž výrazně ovlivnit prostor a v kosmickém měřítku jej různě zakřivovat. Průměrná hustota hmoty v prostoru tedy ovlivňuje zpomalování rozpínajícího se vesmíru a zároveň určuje jeho konečnou podobu. Při rozhodování o tom, jak se bude vesmír rozpínat, nám pomáhají tři základní modely. První hovoří o tzv. otevřeném vesmíru, tedy o vesmíru, který bude mít nízkou průměrnou hustotu hmoty v prostoru. Takový vesmír se bude zvětšovat nade všechny meze, bude stále řidší a chladnější.

Druhý model hovoří o tzv. uzavřeném vesmíru, který má naopak průměrnou hustotu hmoty v prostoru vysokou. Vesmír se v tomto případě bude rozpínat po určitou mez, po té se začne hroutit a skončí jako bodový útvar při události, jež bude opakem velkého třesku. Říkáme jí velký krach. A konečně třetí model, tzv. plochý vesmír, má právě takovou hustotu ($4,7 \times 10^{-27} \text{ kg} \times \text{m}^{-3}$), aby se rozpínal po určitou mez, ke které se bude stále více blížit, ale nikdy jí nedosáhne. Ze současných výsledků měření průměrné hustoty hmoty ve vesmíru vyplývá, že se vesmír zatím nejvíce podobá právě poslednímu modelu, a to plochému vesmíru. Tyto zásadní objevy nám přinesla sonda, která se pohybuje na oběžné dráze kolem Země. Původně se jmenovala MAP (Microwave Anisotropy Probe), ovšem po oznámení prvních výsledků byla přejmenována na počest David T. Wilkinsona, hlavního autora projektu, na WMAP (Wilkinson Microwave Anisotropy Probe). WMAP sleduje anizotropii reliktního záření. V roce 2003 byla zveřejněna mapa fluktuací reliktního záření a oznámeny první výsledky. Po vyhodnocení výsledků pozorování by měla sonda odpovědět přímo na otázky spojené se vznikem vesmíru. Nutno podotknout, že stále nebyla ještě zodpovězena otázka topologie vesmíru. Na otázky, zda-li vesmír je konečný či nikoli, si budeme muset ještě nějakou chvíli počkat. Avšak jisté je, že sonda WMAP přinesla již nyní převratné objevy v oblasti kosmologie. Na datech z pozorování se ještě pilně pracuje a výsledky budou, alespoň jak všichni doufáme, brzy známé.

Jaroslav Trnka, Městská hvězdárna Slaný

Kulturně-sportovní sobota v Otrubech

Nechtěla bych to zakřiknout, ale vypadá to, že městská část Slaného Otruby začíná žít nejen společensky, ale i kulturně a sportovně.

Posledním dokladem toho je, dle mého názoru, velice vydařená sobota 19. června 2004. Vše začalo již dopoledne, kdy se na dětském hřišti začal hemžit neurčitý počet nadšenců, kteří stavěli stánky pro občerstvení a muziku, stoly s lavicemi a v neposlední řadě se snažili upravit a zkrášlit trávník sekáním a celkovým úklidem.

V Lidicích u Slaného v kostele sv. Jakuba Většího to vypadalo podobně. I tam se sešla pracovitá a odhodlaná parta dobrovolnic, které po roční přestávce nejen vyvětraly, ale i dle možností uklidily a květinami vyzdobily tento malebný a mnohými opomenutý svatý stánek.

Ve 14 hodin bylo vše v Lidicích u Slaného připraveno a už jsme v klidu a pohodě naslouchali hodinovému koncertu Smíšeného pěveckého sboru BUŠTĚHRAD pod vedením pana sbormistra Jiljího Teringera. Měli jsme jedinečnou příležitost se zaposlouchat do krásných melodií od našich hudebních mistrů jako je Antonín Dvořák, Leoš Janáček, Bedřich Smetana a dalších. Bylo velice příjemné vidět vycházet z kostela téměř padesát návštěvníků všech věkových kategorií, jak si pobrukují poslední melodie koncertu a spokojeně se usmívají.

Pomaloučku jsme se přesunuli na dětské hřiště v Otrubech, kde již také bylo vše připraveno, tentokrát pro sportovní vyžití, čímž byl II. ročník turnaje v PÉTANQUE. Celkem se přihlásilo 30 hráčů, 20 dospělých a 10 dětí. Aby byl systém spravedlivý a rychlý, hrálo se ve dvojicích, dospělí a děti zvlášť. Ředitelem turnaje a hlavním rozhodčím byl pan Miloš Pospíšil a pan Martin Navrátil. Plně byla využita tři pétanquová hřiště a vše se zvládlo bez problémů odehrát během dvou hodin. Atmosféra byla výborná, všichni hráči i diváci se nechali unést touto pohodovou hrou z jižní Francie. Výkony byly obdivuhodné a právem obdařeny potleskem. Všichni chtěli samozřejmě vyhrát,

Ředitel turnaje M. Pospíšil (vlevo) s vítězným párem N. Vršníkovou a R. Kleinem (P. B.)

ale podařilo se to, jako v každém jiném sportu, pouze těm nejlepším. Jak to tedy nakonec dopadlo: mezi dětmi byli na 3. místě Vašek Pechan a Filip Hubáček, na 2. místě Jana Bulandrová a Honzík Pechan a slavnými vítězi se stala dvojice Patrik Chod a Martin Andr.

Mezi dospělými dvojicemi byli na 3. místě Attila Balog a Richard Šilha, na 2. místě manželé Marcela a Jindra Moravcovi a bezpochybnými vítězi byl pár Roman Klein a Naďa Vršníková.

I v kategorii do 15 let se hrálo se 100% nasazením (P. B.)

Gratulacemi a předáním cen za pétanque však otrubská sobota nekončila. Teprve po napínavých bojích se hráči i povzbuzující diváci začali příjemně bavit. Nechybělo perfektní občerstvení ze slánské restaurace

Organizace turnaje nebyla jednoduchá (P. B.)

„U Jožky“ a dětmi oblíbené opékání buřtů na otevřeném ohni. Zlatým hřebem celého dne bylo vystoupení hudební skupiny DIGITAL BANANAS, které nenechalo sedět hudební fanoušky od batolecího do důchodového věku. Jejich pestrá škála hitů příjemně překvapila každého, kdo se s touto hudební formací setkal poprvé.

Jak už jsem uvedla, myslím, že sobota v Otrubech se vydařila. Důkazem toho je i stoletná účast ve večerních hodinách a ukončení celé akce okolo třetí hodiny ranní. Ráda bych poděkovala všem organizátorům, hráčům i divákům a jsem si jista, že podobné, obyvateli oblíbené události, budou brzy následovat.

Příjemné pokračování prázdnin všem přeje za občanské sdružení WOTRUBIA Lucie Pospíšilová.

K povinností kata patřil i úklid ulic

Královské město Slaný dostalo při svém založení do vínku i právo útrpné a hrdelní, které umožňovalo vyslýchat zločince na mučidlech a vykonávat i trest smrti. Městské vězení, v němž si delikventi odbývali trest, nebo se připravovali na poslední cestu, bylo v přízemí jednopatrového domu ve dvoře radnice a říkalo se mu Dobeška. Podobně jako Daliborka na Pražském hradě i slánské vězení dostalo jméno podle prvního vězně, kterým byl shodou okolností syn slánského purkmistra Dobeše. Je zajímavé, že syn významného městského hodnostáře skončil v tomto vězení, protože lepší delikventi, kteří si mohli na pobyt ve vězení připlatit, si trest odbývali ve „světničce“ v patře, kam jim nosili i lepší stravu.

Před radnicí stály nástroje veřejného pranýřování a přímo na náměstí se také někdy odbývaly popravy. Obvyklým popravním místem ale byl vrch Golgata v místech dnešního hřbitova, po jehož zřízení a zahájení stavby kostela Nejsvětější Trojice bylo popraviště přemístěno na „stínadla“ na severozápadním okraji dnešního parku Na Hájích. Slaný muselo být bohaté město, protože mělo vlastního kata, což si nemohla všechna města nadaná hrdelním právem dovolit. A tak si slánského kata půjčovali k výslechům za použití práva útrpného za příslušný poplatek i odjinud. Jak známo, kat byl považován za člověka nečistého, a tak mu byly vyhrazeny i jiné práce, než jen výslechy útrpným právem nebo popravy. K jeho povin-

nostem patřil několikrát do roka i úklid městských ulic, kterými tekly strouhy, do nichž obyvatelé vyhazovali nej-různější odpadky, včetně uhynulých zvířat.

Ve slánské kronice se dočteme o hrdelních zločinech, které ve své době vzrušovaly veřejnost. Například v roce 1588 byli souzeni tři „mordéři znamenití“, z nichž každý měl na svědomí téměř dvě desítky vražd a řadu dalších zločinů. První z této trojice byl v Buštěhradě rozčtvrcen a další dva ve Slaném státu. Pokud lze věřit tomu, co na mučidlech vypověděli, byl jejich spolupachatelem rychtář z nedaleké Kvíce. Ten byl sice dvakrát zatčen, ale pokaždé osvobozen. Což kronikář připsal rychtářovým známostí. Prostě ani tehdy nebyla spravedlnost slepá a neměřila všem stejným metrem.

Ze slánských katů stojí za připomenutí Jan Špetle, který tuto funkci vykonával na sklonku 16. století. Jeho jméno proslavil známý autor historických románů Josef Svátek. Když na základě informací získaných z kronik napsal po vzoru pamětí pařížské katovské rodiny Sanssonů fiktivní čtyřsvazkové Paměti katovské rodiny Mydlářů v Praze, uvedl na scénu i slánského kata Jana Špetla. Do Špetlovy dcery Bětušky se totiž při návštěvě ve Slaném zamiloval mladý Jan Mydlář, tehdy pomocník pražského kata Jaroše. A když se po Jarošově smrti sám stal pražským katem, oženil se s Bětou Špetlovou. Svatba se podle Svátkova románu konala v kapli slánského kostela svatého Gotharda.

Zdeněk Kuchyňka (článek je přetištěn z MF Dnes)

Hornická činnost na Slánsku – Slánsko-zlonická oblast (IV.)

HORNICKÁ ČINNOST NA KATASTRÁLNÍM ÚZEMÍ KVÍC
Dokončení z minulého čísla.

Roky 1888/90

Rozvoj dolování na Slánsku byl nepříznivě ovlivněn stavbou Pražsko–duchcovské železnice. Nově vybudovaná dráha umožnila dopravu levného hnědého uhlí z Mostecka do Prahy. Hnědé uhlí začalo zaplavovat trh a také spotřebitelé na Slánsku začali toto uhlí kupovat.

Do této nepříznivé situace zasáhla navíc hospodářská krize v roce 1873, která byla největší do té doby a postihla veškerý průmysl. Tyto okolnosti způsobily úpadek a zánik mnoha malodolů na Slánsku. Teprve v letech 1878 až 1890 se těžba uhlí zvýšila natolik, že dosáhla úrovně předkrizového období.

Do uvedených let zřejmě spadá provozování šachty na sousedním slánském katastru mezi nádražím a plynárnou (poz. parc. č. 1779), jejíž dolování zasahovalo do severní části přílehlého kvíckého katastru. Pozůstatky po důlním díle není dnes možné nalézt, ale ještě v roce 1901 je na Polohopisném a regulačním plánu královské-

ho města Slaný patrný rozsáhlý důlní odval a do dnešní doby je na později provedené rodinné zástavbě v přílehlé části katastru Kvíce patrné charakteristické popraskání objektů v souvislosti s poklesem terénu po důlní činnosti.

Rok 1927

Zvláštní otisk ze Slánského obzoru v tomto roce uvádí, že „v roce 1852 vrtalo se uhlí na šachtě Svaté Kateřiny u Malé Kvíce. Pohyb půdy, který nastal letošního roku u přádelny, souvisí zcela jistě s bývalým dolováním“.

Rok 1980

Rozhodnutím bývalého federálního ministerstva paliv a energetiky ze dne 19. února 1980 byl stanoven dobývací prostor Slaný. Část DP Slaný sice zasahovala do katastru Kvíce, ale v oblasti tzv. ochranného pilíře města Slaný.

Rok 2002

Rozhodnutím OBÚ Kladno ze dne 4. 11. 2002 byl zrušen dobývací prostor Slaný.

Ing. Karel Segeta, GSP

Výpis z činnosti městské policie od 4. 7. do 23. 7. 2004

4. 7. oznámil občan ze Zlonic na detašované pracoviště MP Slaný ve Zlonicích, že na autobusové zastávce zdemolovalo vozidlo lavičku a odpadkový koš a řidič i spolujezdec z místa utekli. Strážníci zajistili místo nehody, přivolali Policii ČR a provedli pátrání po pachatelích dopravní nehody. Podle popisu osob od svědků nehody řidiče našli na vlakovém nádraží a spolujezdce v ulicích Zlonic. Pravděpodobně pachatele předala hlídka Policie České republiky.

4. 7. oznámil občan ze Zlonic, že na náměstí ve Zlonicích sedí stará žena a neví, kde se nachází. Hlídka na místě zjistila, že se jedná o ženu (1923) z Ústí nad Labem a má příbuzné v Hobšovicích. Strážníci stařenku odvezli do Hobšovic a předali příbuzným.

6. 7. v 01.00 oznámil občan, že někdo v ulici Na Vavřinci neustále píská a kope do vchodových dveří paneláku. Na místě hlídka přistihla podnapilého mladíka (1983) z Klobuk. Vzhledem k tomu, že mladík nechtěl rušení nočního klidu řešit na místě, byl případ předán Přestupkové komisi MěÚ Slaný.

7. 7. našla hlídka na základě oznámení v lokalitě Na Habeši odstavené vozidlo Opel Vectra bez SPZ. Strážníci vozidlo na místě předali Policii, jelikož se zřejmě jednalo o odcizené vozidlo.

7. 7. řešili strážníci případ veřejného pohoršení, kterého se dopustil muž (1945) z Černuce, který usnul na chodníku v ulici Lázeňská. Muž byl probuzen a za přestupek proti veřejnému pořádku mu byla udělena bloková pokuta.

9. 7. volali strážníci RZS k ženě, která zřejmě vlivem podnapilosti upadla v ulici Vinařického.

Jelikož žena nekomunikovala, rozhodl lékař o hospitalizaci v nemocnici.

14. 7. řešili strážníci drobnou krádež v Plusu, kde žena ze Slaného odcizila pět kusů drogistických výrobků v úhrnné ceně 213 Kč. Za přestupek jí byla udělena bloková pokuta, kterou na místě uhradila.

14. 7. v odpoledních hodinách zasahovala hlídka proti dvěma podnapilým mužům cizí národnosti, kteří v bufetu na Masarykově náměstí budili svým chováním veřejné pohoršení. Strážníci oba vykážali z provozovny a na místě jim udělili blokovou pokutu.

14. 7. v 17 hodin budila hlídka v Třebízského ulici muže ze Slaného, který v podnapilosti usnul na chodníku. Strážníci muže probudili a za buzení veřejného pohoršení mu udělili blokovou pokutu.

20. 7. předala občanka z Podlešína na služebnu psa, křížence, kterého jí údajně někdo bodil do otevřeného vozidla. Pes byl umístěn do útulku.

21. 7. byla hlídka přivolána k dopravní nehodě v Šultysově ulici. Na místě se strážníci od oznamovatelky dozvěděli, že pachatel z místa nehody ujel. Z popisu vozidla vyplynulo, že strážníci vozidlo viděli na kruhovém objezdu. Na místo byla přivolána hlídka DI Policie ČR, které strážníci předali poznatky o vozidle pravděpodobného pachatele, včetně SPZ. Případ je nyní v šetření.

23. 7. zadrželi strážníci dva mladíky, kteří v ulici Smečenská odcizili dva kusy kovové střešní krytiny. Oba pachatelé byli zadrženi i s plechy deset minut po oznámení poškozené majitelky domku. Na místo byla přivolána Policie ČR, která si případ převzala.

Pavel Štěpánek, velitel městské policie

PŘIJMEME PRACOVNÍKA DO EXPORTNÍHO ODDĚLENÍ

Požadavky
vyučení v oboru KOVO
komunikativní znalost německého jazyka
řidičský průkaz minimálně skupiny B

Nástupní plat 15 000 Kč

Pracoviště dle dohody v Praze 5,
nebo 5 km od Kralup nad Vltavou

Kontaktní osoba
pan Lachner, telefon: 724 008 305

Taneční škola Michala Cyprise pořádá

TANEČNÍ PRO DOSPĚLÉ

každý čtvrtek

— v sálu hotelu Grand ve Slaném —

— od 9. září do 25. listopadu 2004 —

— 9 základních lekcí a 3 prodloužené —

Přihlášky a bližší informace
na telefonním čísle: 775 300 407
e-mail: tanecniprodospel@seznam.cz

TURISTICKÁ SEZÓNA – VYCHÁZKY V SRPNU 2004

(prohlídky města a jeho zajímavostí s průvodcem – kromě Velvarské brány jsou prohlídky bezplatné)

Datum prohlídky	Wilsonova ulice a městské divadlo	Město v hradbách a kostel svatého Gotharda	Z náměstí do kláštera Nejsvětější Trojice	Velvarská brána	Slánské náměstí a kaple Zasnoubení Panny Marie
1. 8. (NE)			14.00–15.30		
7. 8. (SO)	14.00–15.30				
14. 8. (SO)		16.00–17.30			
21. 8. (SO)			14.00–15.30		
22. 8. (NE)	14.00–15.30				
28. 8. (SO)		16.00–17.30		13.00–15.00	15.00–16.30
29. 8. (NE)			14.00–15.30		

KRÁLOVSKÉ MĚSTO SLANÝ VÁS ZVE NA
MIMOŘÁDNÝ LETNÍ KONCERT

SVĚTOVÉ ÁRIE V PODÁNÍ JAPONSKÝCH PĚVCŮ

Účinkují účastníci 1. mezinárodních pěveckých kurzů ve Štíříně, které se konají od 1. do 8. srpna 2004 pod záštitou Nadace Antonína Dvořáka a jejího prezidenta pana Josefa Suka.

Jedním z pedagogů vyučujících na těchto kurzech klasického zpěvu je i profesorka Eva Blahová, kterou jsme měli možnost přivítat na Dnech slovenské kultury ve Slaném v dubnu 2004. Na tomto mimořádném koncertu uslyšíme mladé japonské pěvce, kteří se zúčastnili těchto kurzů a budou moci poprvé představit své umění českému publiku.

KAPLE ZASNOUBENÍ PANNY MARIE V BÝVALÉ PIARISTICKÉ KOLEJI VE SLANÉM
VE ČTVRTEK 5. SRPNA 2004 V 19 HODIN – VSTUP VOLNÝ

gorenje
KUCHYNĚ

ELEKTRA
JELÍNEK

Kuchyňské studio „Na Střelnici“

- Prodej kuchyňských linek na míru —
- Grafické a cenové návrhy zdarma —
- Rekonstrukce bytových jader —
- Odborná kompletní montáž —

Nově od 1. 3. 2004 Koupelnový nábytek

Slaný, Fügnerova 172, Tel.: 312 522 796, 603 234 319

e-mail: expert@ipnet.cz, www.kuchyne-slany.cz

Vše pro Vaši kuchyň!

NOVINKA!

POJĎTE OCHUTNAT ZDARMA!

Královská medovina je na rozdíl od jiných medovin unikátní tím, že se při výrobě nevaří, tedy není tepelně zpracována. Významné látky, které jsou v medu, se nezničí a zůstávají v medovině.

Každý z tržních druhů Královské medoviny je stoprocentním přírodním výrobkem vyrobeným podle originální receptury. Díky bylinám a medu blahodárně působí zejména na zažívací ústrojí.

Tyto likéry je obvyklé podávat chlazené.

U nás můžete zakoupit všechny druhy medovin a produktů firmy Včelnex za nejlepší ceny.

Bylinná	Mandlová
Ořechová	Přírodní
Skořicová	Zlatá karpatská
Archivní	Zámecká

Vino
Bohemia
WINE & CO.

Vinotéka U Jana Amose

Komenského náměstí 690

Knihovna Václava Štecha

Výpůjční doba v letních měsících od 7. července 2004 do 28. srpna 2004. Knihy se mohou vrátit ve všech odděleních knihovny.

ODDĚLENÍ PRO DOSPĚLÉ A STUDOVNA

Pondělí	9.00–17.00
Úterý	9.00–17.00
Středa	zavřeno
Čtvrtek	9.00–17.00
Pátek	9.00–17.00

ODDĚLENÍ PRO DĚTI

Pondělí 9.00–17.00, Pátek 9.00–17.00

POBOČKA NA DOLÍKÁCH

Čtvrtek 9.00–11.00 a 12.00–17.00

VÝMĚNNÝ FOND

Pondělí–Čtvrtek 7.00–15.00, Pátek – zavřeno

INFOCENTRUM

Pondělí–Pátek 9.00–17.00
Sobota 9.00 – 14.00

Slánské Infocentrum

Slánské Infocentrum Knihovny Václava Štecha se zcela jistě stává nedílnou součástí města a pomáhá vytvářet jeho image.

Kdysi jsem četla jednu z mnoha definic cestovního ruchu a moc se mi líbila. „Cestovní ruch vždy zahrnuje cestování, ale ne každé cestování je cestovním ruchem. Cestovní ruch se uskutečňuje ve volném čase, ale ne celý volný čas je věnován cestovnímu ruchu.“ Například chystáte-li se na služební nebo obchodní cestu, tak se musíte do daného místa dopravit, zajistit si ubytování a pokud se jedná s obchodními partnery neprotáhne, vymyslet si program pro zbytek dne.

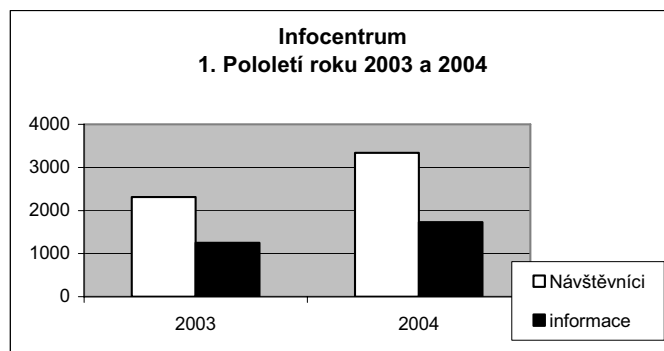
Proto pro mnohé návštěvníky je Infocentrum první místo, kam vedou jeho kroky, když vystoupí z autobusu, vlaku nebo přijede do města autem. A že jich rok od roku přibývá, o tom vás můžou přesvědčit i následující čísla. V roce 2002 navštívilo Infocentrum 2 966 návštěvníků, v roce 2003 to bylo již 4 659 návštěvníků a za první pololetí roku 2004 nás navštívilo 3 339 návštěvníků.

V Infocentru nesledujeme jen počet návštěvníků, kteří u nás hledají pomoc, ale evidujeme i počet přijatých dotazů (mohou být i telefonické nebo e-mailové). Druhy dotazů se dají rozdělit do dvou nejobecnějších skupin a to na turistické a občanské. Některé bývají opravdu zajímavé. Po dobu naší existence jich bylo mnoho a část jsme pro vás zapsali:

– Kde se nacházejí Ovčáry – je to ulice nebo část města?

- Můžete mi dát k telefonu toho pana Štecha, jehož jméno je uvedeno v názvu knihovny
- Kde se vyplácí deputát za uhlí?
- Je Slaný členem nějakého regionálního sdružení?
- Odkud bere město Slaný vodu?
- Najdete mi firmu, která vymáhá dluhy?
- Nezaměstnanost ve Slaném a podobně.

S počtem návštěvníků roste i počet dotazů (viz graf)

Pracovník Infocentra musí mít základní povědomí o sociální a právní problematice, mít přehled o životě ve městě, umět se pohybovat v prostředí Internetu. Znáť nejdůležitější weby portálu státní správy apod. Ten záběr je opravdu široký.

Naším cílem je, aby každý, ať už je to výletník (město jenom navštíví a pokračuje dál), nebo turista (ve městě se zdrží alespoň 24 hodin a též zde přenocuje), opouštěl naše město spokojený, s dobrým dojmem, že se mu dostalo služeb v dobré kvalitě a na dobré úrovni.

Zoja Kučerová

Knihovna se omlouvá

Knihovna Václava Štecha ve Slaném se omlouvá všem čtenářům, kteří navštěvují naše internetové stránky www.kvs.slansko.cz a zjistili, že ne všechny služby, které nabízí on-line katalog jsou funkční.

V současné době si čtenář prostřednictvím Internetu vyhledá v katalogu informace o knihách a časopisech v našem fondu, zjistí stav svého čtenářského konta, tzn. co má vypůjčené a jak dlouho, zda není nutné některé knihy již vrátit a má možnost e-mailem si výpůjčky prodloužit. Jedině rezervovat si knihy přes Internet nemůže. Tato služba je poslední dosud nevyřešený problém, který s sebou přinesl přechod na vyšší verzi knihovnického programu KP-WIN. Pilně na jeho zvládnutí pracujeme a doufáme, že do poloviny srpna bude vyřešen a naši čtenáři si budou v klidu domova vybírat a zamlouvat si knihy z našeho fondu. Pokud byste měli jiné problémy v internetové komunikaci s naší knihovnou, napište nám na adresu kvs@slansko nebo kratochvilova@slansko.cz.

Děkujeme za pochopení. Přejeme vám příjemně strávené léto a těšíme se na shledanou v knihovně nebo na našich internetových stránkách.

Nada Rollová, knihovna

Slánské pamětihodnosti

Lidický kostel sv. Jakuba (II.) – Lidický kostel v baroku a na konci 19. století

Slánský děkan Šimák v roce 1810 píše ...*opodál břbitova jest zvonice a v ní dva zvony*... Zvonice se však v roce 1843 zřítla. Zvony také sice zanikly za válečných rekvizicí, ale zachoval se alespoň jejich popis. Jak větší zvon z roku 1723, tak menší zvon z roku 1675 od pražského zvonáře Mikuláše Löwa, nesou nápisy, kde je výslovně zmíněn apoštol Jakub. Na prvním je uvedeno, že zvon odlit ke cti Nejsvětější Trojice a svatého apoštola Jakuba většího (*Sancti Jacobi apostoli Majoris*), na starším zvonu pak česky... *Tento zvon slit gest ke czti S: Jakuba Wietssibo*... přičemž na plášti zvonu byl navíc umístěn reliéf apoštola Jakuba.

Můžeme se tak pouze dohadovat, že lidický kostel byl již ve středověku zasvěcen apoštolu Jakobovi. Tehdy snad stála poblíž, nebo byla později vystavěna, kaple sv. Jana Křtitele, která přitahovala věřící osadníky z okolí, kteří sem konali tradiční poutě. Navíc svatojakubských kostelů bylo okolo Slaného, jak už jsem napsal, více, kdežto sv. Jan Křtitel byl pouze v Lidicích. Po zániku kaple převzal úlohu poutního místa svatojakubský kostel, který byl po jistou dobu zasvěcen jak sv. Jakobovi, tak Janu Křtiteli, přičemž jak jsme mohli poznat, se zdůrazňovalo zasvěcení svatojakubské a to si nakonec kostel „podržel“.

Kdybychom vkročili do lidického kostela v první polovině 18. století, tak by před námi stál patrně barokní oltář, na kterém by bylo vyobrazení sv. Jakuba, a dejme tomu v nástavci i obraz sv. Jana Křtitele. Po straně byl zavěšen, jak se dovidáme ze starší literatury, obraz *Panny Marie Pomocné* a obraz *sv. Jana Nepomuckého*; obě tato díla byla malována na dřevě. Stěny snad tehdy zdobila nástěnná malba ze života Panny Marie. V roce 1780 byl kostel upraven, jak vyplývá z chronogramu, jehož text otiskl Ferdinand Velc v roce 1904 v soupise památek. Oprava kostela byla pravděpodobně zahájena za života císaře Josefa II., dokončena však za jeho nástupce císaře Leopolda.

Podstatnou změnou pro vzhled interiéru bylo nahrazení původní oltářní archy oltářem z bývalé kaple Čtrnácti svatých pomocníků, která stávala na Lounském předměstí ve Slaném a byla po roce 1780 zrušena. Nevelký prostor kněžiště lidického kostela tak byl obohacen o význačnou památku barokního řezbářství. K významu tohoto oltáře a dochovaných dřevěných plastik se vrátíme v některém z příštích článků, až se budeme zabývat barokním sochařstvím ve Slaném. V této fázi však už na sv. Jana Křtitele nezbylo na oltáři místo. Původní obraz *Čtrnácti svatých pomocníků* byl v roce 1880 nahrazen plátnem s vyobrazením sv. Jakuba Staršího, které namaloval *Josef Sequens* v roce 1880. I toto dílo mělo pohnutý osud, před časem ho někdo vyřízl a pak se snažil zpeněžit. Policie však obraz zajistila a pak jsem ho uviděl srolované na stole. Inu, trnitá je cesta do kulturní Evropy...

Sv. Jakub od Josefa Sequense je prostý a výtvarně nepříliš hodnotný. Oproti baroknímu dílu z Řisut, na kterém neznámý malíř zobrazil i martyrium apoštola, je v Lidicích zpodobněn sv. Jakub před látkovým závěsem a apoštol připomínají pouze atributy – *poutnické hole a mušle*, které již ve středověku byly symbolem právě pouti ke hrobu apoštola Jakuba do Santiaga de Compostela. Tak tomu je i na nejstarší svatojakubské památce na Slánsku – pozdněgotickém reliéfu sv. Jakuba, který se kdysi nacházel v kapli sv. Jana Křtitele v Ledcích.

Poslední fází stavebního vývoje kostela sv. Jakuba v Lidicích představuje oprava právě v roce 1880, která se uskutečnila podle návrhu *Achilla Wolfa*. Tehdy byla v novogotickém cítění vztyčena nová štíhlá sanktusní věžička, obdélná okna nahrazena hrotitými tak, jak se stavělo ve středověku, přistavěna sakristie a v interiéru dominovala nová novogotická kazatelna. Opravený kostel byl vysvěcen slánským děkanem a rodákem ze Slatiny Josefem Kandlerem († 1903) v roce 1880. Ostatně Josef Kandler byl nejen významnou kulturní osobností města Slaného, ale i posledním ze slánských děkanů, který se zasadil o celkovou opravu jednak děkanského chrámu sv. Gotharda, jednak obou filiálních kostelů v Lidicích a Ovčárech.

(Vladimír Přibyl)

Obraz svatého Jakuba z lidického kostela od Josefa Sequense z roku 1880

Hejtmanský
dvůr

HEJTMANSKÝ DVŮR

Vážení spoluobčané, na této stránce Vás společnost Hejtmanský dvůr formou **placené inzerce** seznamuje s nabídkou akcí konaných v prostorách restaurace ATRIUM, Vinárny Jana Šultyse z Felsdorfu, Dividýlka a RELAX centra a dalšími aktualitami z činnosti společnosti.

Hejtmanský dvůr, Masarykovo nám. 114, Slaný, tel: 312 527 110, 120, 130, GSM: 777 616 777, www.hejtmanskydvur.cz

SALÁTY PRO LETNÍ OSVĚŽENÍ

THAJSKÝ SALÁT

Variace hlávkových salátů s česnekovým dresinkem a pikantními kuřecími chipsy

80,- Kč

SALÁT PANZANELLA

Salát s plátky rajčat, marinovaných v bazalkovo-lanýžovém oleji se sýrem mozzarella a kornoutky toskánské šunky

85,- Kč

ŠPANELSKÝ SALÁT

Salát s olivami, kapary a sezónní zeleninou s limetkovým vinaigrettem a plátkem gratinovaného kozího sýra

95,- Kč

BALKÁNSKÝ SALÁT

Ledový salát zdobený zeleným a modrým hroznovým vínem s bazalkovo-malinovým octem a pečeným balkánským sýrem

95,- Kč

Zahraní restaurace

SPECIÁLNÍ SALÁTOVÉ MENU

KRÉMOVÁ ZELENINOVÁ POLÉVKA
(dle denní nabídky)

SALÁT DLE NABÍDKY
THAJSKÝ, PANZANELLA, ŠPANELSKÝ,
nebo BALKÁNSKÝ

PORCE OVOCNÉHO DORTU SE ŠÁLKEM
KÁVY ILLY
145,- Kč. / 4,80

SERIÁL

Vinařství měsíce

Tento měsíc bychom Vám
chtěli představit
Vinařství **SONBERK**
Drápal Pouzdřany.

Sonberk je nové, moderní vinařství, které díky vlastnictví 40 ha vysoce kvalitní půdy na viniční trati Sonberk v Popicích a investicím, umožňujícím spojit tradici s nejmodernější technologií, vyrábí vína jak jemná a lahodná ke každodenní spotřebě, tak vína nejvyšších kategorií i mnohých ocenění – vína výrazná, plná a hluboká, s rukopisem jedinečného vinaře a s dojmem, na který se nezapomíná.

Z tohoto velmi mladého, perspektivního vinařství postaveného na zkušenostech a dobrém jménu mladého průkopníka slámových vín v Čechách Oldřicha Drápala jsme pro Vás vybrali Vlašský Ryzlink z roku 2001, který je určitě zárukou vysoké kvality a čistoty vín s vlastním rukopisem sklepmistra.

Vinné menu na měsíc srpen

Vino měsíce: Vlašský Ryzlink 2001 jakostní

Odrůdové víno žlutozelené barvy, lehké, vzletné čisté a osvěžující ve vůni připomínající luční květiny a chuť podtrhuje příjemná kyselinka která je schována za medovými tóny. Víno pro letní osvěžení, stále Vás pobízí k dalšímu napití nebo se hodí k bílému masu a rybám.

Zvláště k tomuto vyjimečnému vínu
jsme pro Vás připravili:

Zapékané Canelloni

plněné listovým špenátem, smetanovým pórkem
a ragů z pravých hříbků

Tuto kombinaci nabízíme jako
„srpnové vinné menu“

za 135,- Kč

(jídlo + 0,2 l vína)